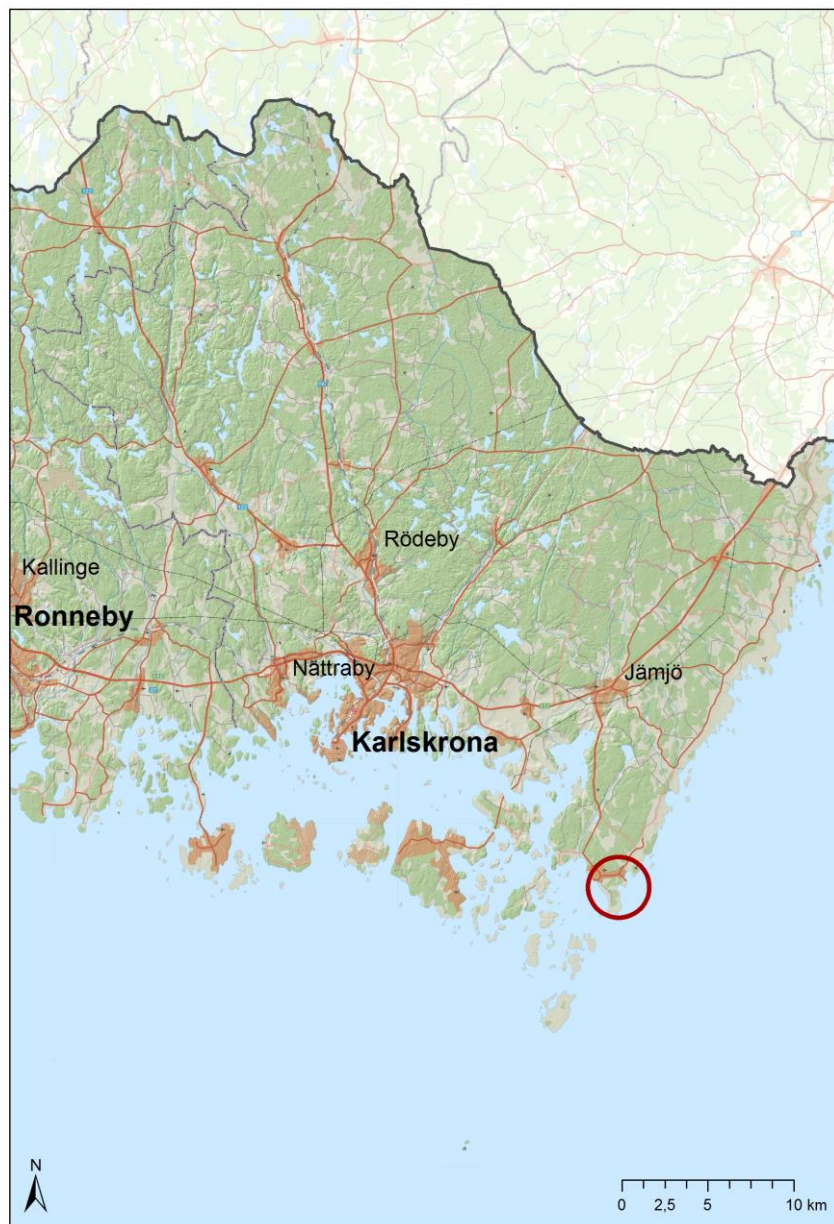

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410225 Sandhamn

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Jonas Warhammar

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410225 Sandhamn**

Kommun: Karlskrona

Områdets totala areal: 26,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-08-16

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-11-01

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1150 - Laguner

1160 - Stora vikar och sund

1630 - Strandängar vid Östersjön

2110 - Fördyner

2120 - Vita dyner

2130 - Grå dyner

4030 - Torra hedar

6270 - Silikatgräsmarker

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Sandhamn bidrar till att uppfylla miljömålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

De prioriterade bevarandevärdena är områdets varierade och artrika betesmarker med flera naturtyper som artrika silikatgräsmarker och välhävdade strandängar. Även övriga betesmarker med torra hedar har högt bevarandevärde. Kustnära laguner är en prioriterad marin naturtyp som har en viktig funktion som livsmiljö för bland annat fågel- och fiskarter. Tillsammans med områdets grunda vik, utgör lagunen ett värefullt område som uppväxtmiljö och reproduktionsområde för fisk. Det är av stor vikt att områdets förutsättningar för rekrytering av gädda och abborre bibehålls då området angränsar till länets ostkust som har dåligt fungerande rekrytering av gädda och abborre.

Beskrivning av området

Området består av två olika delytor, båda belägna på Torhamnshalvön i östra Blekinges kustbygd. Det ena området ligger på den norra delen av Torhamns udde och utgörs till största delen av enbuskbevuxen gräshed. Det andra området ligger intill Sandhamns hamnområde och är en mosaikartad strandbetesmark med tillhörande vattenområde. Stora delar utgörs av havsstrandäng med enbuskbevuxna gräshedsholmar. Strandängen är välhävdad med både tuvigare mer fuktigare områden och slätare torrare delar. På holmarna växer också enstaka äldre ek, samt hagtorn-, ros-, björnbärs- och slånbuskar. I norra delen av området växer en del björk.

Havsmiljöförordningen omfattar allt havsvatten, och ett system för att bedöma miljöstatus är under utveckling. Den inledande bedömningen (2012) indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön. Vattenförvaltningsförordningen omfattar kustvatten (ut till en nautisk mil utanför baslinjen) och den ekologiska statusen i området är bedömd som måttlig på grund av övergödning och miljögifter (2013). Det marina området består av mjukbotten med betydande inslag av sten och är ett grundområde som sträcker sig ner till 3 meter. Den mosaikartade bottenstrukturen är viktig för en artrik vegetation och skapar en mångfald av livsmiljöer för fisk, kräftdjur, bottenlevande organismer och musslor. Natura 2000-området innefattar även en grund lagun med en frisk vegetation som har goda förutsättningar att fungera som reproduktionsområde för fisk.

Natura 2000-området Sandhamn består av två delytor. Den del som ligger på norra delen av Torhamns udde, gränsar i söder till det militära skjutfältet Torhamns udde. Båda delytorna ligger inom det influensområde som påverkas av buller eller annan risk från riksintresse för totalförsvaret (Öppenskärs övningsfält och Torhamns skjutfält) samt inom riksintresse för totalförsvaret i form av ett sjöövningssområde.

Vad kan påverka negativt

Ängs- och betesmarker

- Minskat eller upphört bete/slåtter, vilket på sikt leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

Hav

- Övergödning orsakad av näringsläckage. Effekter av övergödningen kan innebära minskat siktdjup, minskad djuputbredning av makroalger, kvävande algmattor, syrebrist och ändrad artsammansättning.
- Mänsklig påverkan som till exempel byggnation, dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral/sand/sten-utvinning, utsläpp av olja och kemikalier kan också inverka negativt på den marina miljön.
- För stort uttag av fisk och bifångster i fisket kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet.
- Främmande arter, så som svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen.

- Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan orsaka skada på ekosystemet.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området

-Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller generellt 100 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land). Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Inom Sandhamn har Länsstyrelsen 2015 beslutat om utökat strandskydd till upp till 300 meter.

- Miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014-2020 finns i området.

- Vattendirektivet. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet.

- Havsmiljödirektivet. Miljökvalitetsnormer för marin miljö fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt havsmiljöförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2012:18. Förordningen syftar till att upprätthålla eller nå en god miljöstatus i havsmiljön.

- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan, aktionsplan för Östersjön.

Behov av skötselåtgärd

- Ökad kunskap om den marina miljön är önskvärd.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1150 - Laguner

Areal: 1,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Laguner är grunda havsvikar som helt eller delvis är avsnörda från havet genom trösklar eller tät vegetation som begränsar vattenutbytet. Laguner kan ha varierande salthalt och vattenvolym beroende på avdunstning, nederbörd samt tillfälliga inflöden av havsvatten. Vegetation kan saknas helt eller vara riklig och bestå av exempelvis kransalger, nateväxter och slingväxter, beroende på i vilket successionsstadium lagunen befinner sig i. Laguner är viktiga lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter och viktiga för bland annat vadare och andfåglar.

Lagunen i detta område ligger nordväst om Sörviken och är omgiven av tät vass vilket begränsar vattenutbytet. Lagunen är mycket grund och djupet understiger 1 meter. Vegetationen är rik och består av fina kransalgsmattor samt riktiga bestånd av bortsnate och natingar. Påväxten är minimal, men på sina ställen är vegetationen täckt av sediment.

Bevarandemål

Lagunens areal ska vara minst 1,2 hektar och den ska inte växa igen med vass. Utbredning av kransalgsbestånden ska inte minska liksom utbredningen av de typiska arterna borstnate samt skruv- och hårnating. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som gädda, abborre och mört ska vara god.

Vattenkvaliteten ska vara god och den mänskliga belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Vattenomsättningen ska vara långsam och vegetationen ska vara artrik. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott. Vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning. Området inventerades 2007 och en uppföljande inventering är önskvärd.

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 10,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund är större havsvikar skyddade från kraftig vågexponering. Botten kan vara mjuk- eller hårbotten men är ofta mosaikartad med artrika växt- och djursamhällen. Vikarna bör präglas av god vattenkvalitet, naturlig vattenomsättning, variation av bottensediment och naturlig artsammansättning. Naturtypen är ofta värdefull som reproduktionslokal för fiskarter som till exempel gädda, abborre, mört, löja och sik.

Det marina området kring Sandhamn har troligtvis en rik vegetation som är måttligt övervuxen med trådalger. Den marina floran och faunan i området är inte närmare känd och bör inventeras.

Bevarandemål

Arealen stora grunda vikar och sund ska vara minst 10,3 hektar. Området präglas av en mosaikartad botten med artrik vegetation och fauna. Utbredningen av de typiska arterna borstnate, blåstång och ålgräs ska vara stabil eller öka. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som gädda, abborre och löja ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans med förekomst av rovfisk, såsom gädda och abborre.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott med nuvarande kunskap

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 5,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Strandängen i Sandhamn är välhävdad med både tuvigare och mer fuktigare områden och slätare torrare delar. Strandängarna är i stort sett träd- och buskfria och vegetationen är mer eller mindre tydligt zonerad med ett stort antal för naturtypen karaktäristiska örter och gräs.

Bevarandemål

Områdets strandängar ska vara minst 5,3 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete. Obetade tuvor och rator får dock förekomma. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som kustarun, gulkämpar, kärrsälting, saltnarv, strandkrypa, trift, ormtunga, smultronklöver och rödsäv. Strandängen ska vara helt öppen och fri från träd och buskar. Ingen igenväxningsvegetation som blåsäv och havssäv ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet eller säsongvis.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott.

2110 - Fördyner

Areal: 0,01 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Sandhamn finns en välavgränsad dyn längs ett cirka 100 meter långt parti av stranden strax söder om hamnen. Sanddynen innehåller tre olika naturtyper: 2110 - Fördyner, 2120 Vita dyner och 2130- Grå dyner. Dynen är betad och till större delen är vegetationsklädd. Till största delen klassas dynen som naturtypen Grå dyner 2130, men allra närmast stranden övergår dynen i öppen sand med ett smalt bälte av naturtypen Vita dyner 2120 och ett ännu smalare bälte med Fördyner 2110. Vegetationen är mestadels trivial men sandstarr förekommer i stor mängd och trift finns här och var. Inga sandgräs (sandrör, strandråg, strandkvickrot) förekommer. Enstaka buskar (rosor) och träd (björk) förekommer. Dynen består åtminstone delvis av relativt grovkornig sand och det är möjligt att den till största delen har uppkommit genom sand som transporterats med vattnet. En viss vindpåverkan verkar dock förekomma och området har trots allt bedömts som öppet sanddynshabitat. De lägsta delarna av dynen står sannolikt under vatten vid högt vattenstånd och hård ostlig vind och dessa delar är tydligt kvävepåverkade.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 0,01 hektar. Det ska förekomma naturlig vågerosion och ackumulation av sand. Sanden ska vara fritt rörlig och kunna transporteras av vinden. Artsammansättningen ska vara naturlig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

2120 - Vita dyner

Areal: 0,03 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Se beskrivning av 2110 - Fördyner.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 0,03 hektar. Det ska förekomma naturlig vågerosion och ackumulation av sand. Sanden ska vara fritt rörlig och kunna transporteras av vinden. Artsammansättningen ska vara naturlig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott

2130 - Grå dyner

Areal: 0,35 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Se beskrivning av 2110 - Fördyner.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 0,35 hektar. Det ska förekomma naturlig abrasion (vågerosion) och ackumulation av sand. Sanden ska vara fritt rörlig och kunna transporteras av vinden. Det ska finnas en måttlig störning för att upprätthålla tillräckligt stora mängder blottad sand. Artsammansättningen ska vara naturlig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

4030 - Torra hedar

Areal: 3,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Området med torra hedar utgörs till största delen av enbuskbevuxen gräshed. Träd- och buskskiktet är glest och består av tall, slån och vildapel. Vårtåtel, knippfryle sandmaskrosor, svartkämpar och sandkarassing är några av de kärlväxter som påträffats här.

Bevarandemål

Områdets torra hedar ska vara minst 3,3 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som vårtåtel, knippfryle och sandmaskrosor. Gräsmarken ska vara öppen med spridda enbuskar. I övrigt ska ett begränsat inslag av träd och buskar finnas. Träd, buskar, sly eller ohävdsarter och som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 3,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Silikatgräsmarkerna har en mosaikartad struktur och ligger i anslutning till strandängarna. I trädskiktet som är ganska glest återfinns björk, ek, oxel, rönn, tall och vildapel. I busksiktet dominerar en men det förekommer också slån, björnbär, hagtorn och nyponros. Vissa mindre delar har tunt vegetationstäck och några sandblottor finns. Den hävdgynnade floran är idag rik med arter som darrgräs, gulmåra, hirsstarr, knägräs, stagg och ängsvädd.

Bevarandemål

Områdets silikatgräsmarker ska vara minst 3,5 hektar. Gräsmarken ska vara starkt präglad av bete. Kärnväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter som darrgräs, hirsstarr, knägräs och ängsvädd. Träd, buskar, sly eller ohävdsarter, som veketåg, och som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott.

Dokumentation

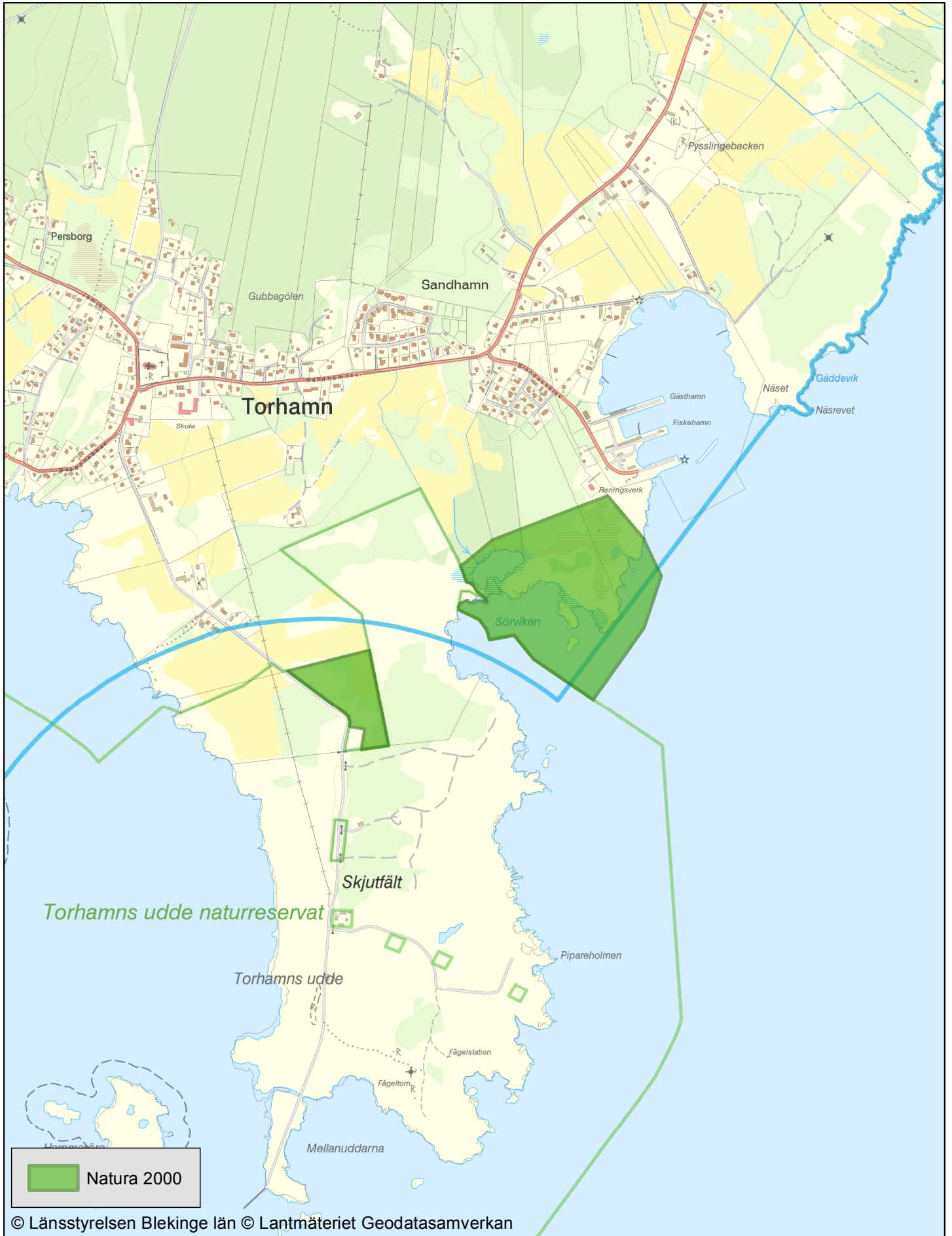
- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen, www.artportalen.se (uttag 2016-06-17).
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan, www.helcom.fi
- Jordbruksverket 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig:
<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2006. Inventering av sanddyner. Opublicerat material.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2015. Beslut om utvidgat strandskydd för Karlskrona kommuns kust och skärgård, Blekinge län, Dnr 511-2099-2014
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Rikets allmänna kartverk. 1915-1919. Häradsekonomiska kartan, Blekinge, Torhamn (49). Digitalt material © Lantmäteriet. www.lantmateriet.se.
- VISS VattenInformationsSystem Sverige, www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-10-12).

Bilagor

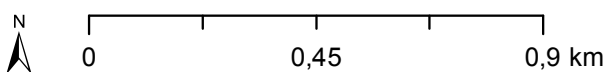
Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410225 Sandhamn

© Länsstyrelsen Blekinge län © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Kartskala 1:15 000